

KOMUNIKĒ

LATVIJAS VALDĪBAS UN ĀRVALSTU INVESTORU PADOMES LATVIJĀ DIVDESMIT PIRMĀ AUGSTA LĪMEŅA TIKŠANĀS

2017. gada 26. maijā

Preambula

1. Mēs, Latvijas valdības pārstāvji un Ārvalstu investoru padome Latvijā (ĀIPL), sapulcējamies savstarpējām konsultācijām un dialogam, lai apspriestu Latvijas ekonomisko attīstību un progresu, kas panākts kopš mūsu iepriekšējās tikšanās.
2. Šodienas augsta līmeņa tikšanās norisinājās Ministru kabinetā, un to kopīgi vadīja Latvijas Republikas Ministru prezidents Māris Kučinskis, šīs sanāksmes goda līdzpriekšsēdētājs, un Stīvens Oldfilds (*Stephen Oldfield*), "PricewaterhouseCoopers UK" partneris un ĀIPL goda priekšsēdētājs.

Progress

3. Mēs novērtējam Latvijas valdības paveikto reformu uzsākšanā vairākās svarīgās ekonomikas nozarēs un aicinām uz izšķirīgu rīcību, lai atbalstītu valsts ekonomikas ilgtermiņa izaugsmi, uzlabotu konkurētspēju un virzītos uz konvergenci ar citām Eiropas Savienības (ES) un Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) dalībvalstīm.
4. Mēs atzīstam, ka Latvijas ekonomiskā izaugsme 2016. gadā ir bijusi lēnāka nekā gadu iepriekš un ir saglabājis zems investīciju līmenis. Mēs esam gandarīti, ka saistībā ar situāciju pasaules ekonomikā un ES fondu jaunā finansējuma ieplūšanu var prognozēt straujāku Latvijas ekonomisko izaugsmi. Ekonomikas izaugsme uzlabos investīciju un eksporta iespējas un radīs piemērotus apstākļus nepieciešamo reformu īstenošanai.
5. Mēs uzskatām, ka pārdomāta un efektīvi administrēta nodokļu politika ir būtiska ekonomikas izaugsmei, jo tā var stiprināt uzņēmējdarbības konkurētspēju un uzlabot ārvalstu investīciju piesaisti Latvijai.
6. Mēs esam gandarīti, ka ēnu ekonomikas īpatsvars ir samazinājies. Taču, lai gan ir vērojamas pozitīvas tendences un sasniegumi, ēnu ekonomikas indekss Latvijā ir lielākais Baltijas valstu vidū.
7. Mēs atzinīgi vērtējam pūles, kas veltītas tiesiskā regulējuma uzlabošanai maksātnespējas procesa īstenošanas un uzraudzības jomā Latvijā. Tomēr mēs noteikti iesakām vislielākās pūles veltīt spēkā esošo tiesību aktu konsekventai un efektīvai piemērošanai, stiprinot uzraudzības iestādes kapacitāti un rīcības iespējas.
8. Ņemot vērā ģeopolitisko situāciju pasaulē, mēs izprotam, cik svarīgi ikvienai valstij ir rūpēties par savu drošību un novērst faktiskos un potenciālos draudus. Mēs zinām, ka vairākās ES dalībvalstīs pašlaik ir spēkā t. s. investoru "skrīninga likumi". Tomēr šādiem likumiem vajadzētu būt samērīgiem, procedūru ziņā caurskatāmiem un nodrošināt, lai uzņēmumi un investori var būt pārliecināti, ka netiks pārkāpts tiesiskās palāvības princips.
9. Atzīstot, ka izglītības sistēmas kvalitāte un konkurētspēja ir jebkuras valsts un sabiedrības ekonomikas pamatu pamats, mēs atzinīgi vērtējam valdības uzsāktās reformas izglītības nozarē, jo īpaši jaunā atalgojuma modeļa izstrādes pabeigšanu un centienus konsolidēt izglītības iestādes. Tomēr, ņemot vērā pastāvošās problēmas, ir ārkārtīgi svarīgi turpināt darbu un kāpināt reformu tempu.
10. Mēs esam novērojuši pozitīvas pārmaiņas atkritumu apsaimniekošanas un enerģētikas nozares regulējumā un politikā. Efektīva, ilgtspējīga un uzticama energoapgāde ir būtisks faktors valsts attīstībai, un minētie principi jāņem vērā, izstrādājot jaunus politikas dokumentus.
11. Mēs atzinīgi vērtējam iniciatīvas, kas vērstas uz stratēģijas izstrādi transporta nozarē, jo īpaši loģistikas nozares konkurētspējas palielināšanos, jaunu kravu piesaisti Latvijas loģistikas

nozarei no jauniem tirgiem, kā arī pastāvīgo gaisa satiksmes izaugsmi, maršrutu un reisu skaita pieaugumu. Mēs piebilstam, ka, lai gan Latvijas ostās tiek pārkrauti lielākie tranzītkravu apjomi, Latvijas vērtējums Pasaules Bankas Loģistikas snieguma indeksā pēdējos piecos gados ir pazeminājies un pašlaik ir zemāks nekā mūsu Baltijas kaimiņiem.

12. Mēs atkārtoti paužam bažas par Latvijas demogrāfisko situāciju, tostarp iedzīvotāju skaita samazināšanos un sabiedrības novecošanos, kas tuvākajā laikā var kļūt par nopietnu šķērslī izaugsmei. Šai sakarā uzteicami ir nesen veiktie grozījumi Imigrācijas likumā. Saistībā ar ierobežotajiem darbaspēka resursiem ir ārkārtīgi svarīgi izmantot visu potenciālu un apsvērt pārdomātas migrācijas politikas ieviešanu, lai situāciju uzlabotu.

Mērķi

13. Mēs ticam, ka 2025. gadā Latvija būs Viedās valsts paraugs (*Smart Nation*) un vispievilcīgākā vieta uzņēmējdarbībai un investīcijām Baltijas jūras reģionā. Valdības spējas panākt reālus rezultātus reformu īstenošanā būs izšķirīgs faktors, lai nodrošinātu ekonomikas izaugsmi un tuvināšanos ES standartiem dzīves kvalitātes ziņā. Tas uzlabos sabiedrības vispārējo noskaņojumu un darīs mazāk pievilcīgu populismu un vēlmi emigrēt.
14. Latvijas ekonomikas atvērtība ir priekšnoteikums turpmākai valsts konkurētspējai un izaugsmei, tostarp investīciju piesaistei. Atvērtība apdāvinātiem cilvēkiem, inovācijām un zināšanām ir jāpadara par prioritāti, apsverot liela mēroga infrastruktūras projektus, uzņēmējdarbības iespējas vai vietējas un reģionālas nozīmes izcilības centru vadītāju kandidatūras.
15. Nodokļu sistēmas prognozējamība un kvalitāte ir viens no pamatiem stabilai uzņēmējdarbības un investīciju videi. Ieviešot nozīmīgas reformas, šie aspekti jāņem vērā. Ēnu ekonomikas apkarošanas pasākumi būs ļoti svarīgi, lai varētu veiksmīgi īstenot nodokļu reformu, un tie prasīs savstarpēji koordinētu tiesībaizsardzības iestāžu darbu, kā arī striktāku sodu sistēmu un tās piemērošanu.
16. Viens no pašiem nozīmīgākajiem elementiem to faktoru vidū, kuri ietekmē uzņēmējdarbības vidi un investīciju drošību Latvijā, ir tiesiskums. Par prioritāru vajadzētu uzskatīt maksātnespējas procesu stingras uzraudzības ieviešanu, kā arī efektīvu kriminālvajāšanu saistībā ar ekonomiskajiem noziegumiem, kuri rada lielus zaudējumus sabiedrībai gan ekonomisko izmaksu ziņā, gan, vēl jo ļaunāk – grauj uzticēšanos demokrātijas institūtiem un ietekmē gan vēlmi investēt, gan ekonomisko labklājību.
17. Lai nodrošinātu efektīvu un laikus uzsāktu kriminālvajāšanu saistībā ar ekonomiskajiem noziegumiem, ir jāpiešķir pienācīgi resursi, tostarp fiziskā infrastruktūra, aprikojums, mūsdienīgi IT rīki, kā arī jāgādā par attiecīgo darbinieku zināšanu līmeņa celšanu. Ir jāapsver partnerības izveide starp publisko un privāto sektoru, lai varētu dalīties informācijā un zināšanās.
18. Mēs redzam Latviju kā reģionālo centru transporta un loģistikas nozarē. Palielinot caurskatāmību tranzīta jautājumu risināšanā, izmantojot starptautisko pieredzi liela mēroga projektos, ieviešot integrētu e-muitas sistēmu, būs iespējams ievērojami palielināt Latvijas konkurētspēju reģionālā mērogā.
19. Mēs apspriedāties par to, ka, apņēmīgāk un straujāk reorganizējot izglītības sistēmu, ir jānovērš savstarpējā izglītības infrastruktūras un pieprasījuma neatbilstība, spožāko prātu emigrēšana, resursu sadrumstalotība un trūkumi augstākās izglītības un zinātnes kvalitātē. Par svarīgākajiem ilgtermiņa mērķiem būtu jāuzskata izglītības kvalitātes paaugstināšana no labas uz izcilu visos izglītības sistēmas līmeņos, ieviešot kompetencēs balstītu izglītību visos līmeņos un nodrošinot vienlīdzīgas iespējas skolu tīkla optimizācijā un resursu koncentrēšanā.
20. Mēs analizējam to, cik svarīga nozīme Latvijas attīstībā ir efektīvai, ilgtspējīgai un uzticamai energoapgādei. Integrēta valsts enerģijas un klimata plāna izstrādi mēs uzskatām par iespēju noteikt valsts mērķus, uzdevumus, metodoloģiju un politikas pasākumus. Par prioritāti jāizvirza konkurences veicināšana un izmaksu efektivitāte atjaunojamo energoresursu jomā, kā arī tas, lai atbalsta mehānismi līdzsvarotu attīstības mērķus ar patērētājiem uzlikto slogu.

21. Mēs uzskatām, ka aprites ekonomikas principi ir galvenais elements efektīvā atkritumu apsaimniekošanas politikā, izmantojot otrreizēju pārstrādi un enerģijas reģenerāciju un pilnībā ievērojot konkurenci.

Nobeigums

22. Ņemot vērā to, ka šī ir Latvijas valdības un Ārvalstu investoru padomes Latvijā divdesmit pirmā tikšanās, esam vienojušies, ka nākamā gada laikā apsvērsim un centīsimies īstenot, ciktāl tas iespējams, rekomendācijas, kas izteiktas progresa ziņojumos par: i) nodokļu politiku un nodokļu administrēšanu, ii) izglītības sistēmu, iii) transportu un loģistiku, iv) atkritumu apsaimniekošanu un enerģētiku, v) ekonomisko noziegumu apkarošanu.
23. Mēs vēlamies turpināt uzlabot uzņēmējdarbības un investīciju vidi Latvijā, pārrunājot konkrētus un vispārīgus stratēģiskus ieteikumus un pastāvīgi izvērtējot to īstenošanas sekmes.
24. Mēs atzīstam, ka mūsu dialogs ir jāturpina, un organizēsim nākamo Latvijas valdības un ĀIPL sanākumi 2018. gada pavasarī.

Piezīmes

1. Latvijas valdību šajā tikšanās reizē pārstāvēja Ministru prezidents, Latvijas Investīciju un attīstības aģentūras direktors, ekonomikas ministrs, valsts sekretārs, izglītības un zinātnes ministrs, labklājības ministrs, valsts sekretāra vietniece, tieslietu ministrs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs, Ārlietu ministrijas parlamentārā sekretāre, Iekšlietu ministrijas valsts sekretāra vietnieks, ģenerālprokurors.
2. Ārvalstu investoru padomi Latvijā šajā tikšanās reizē pārstāvēja šādu uzņēmumu augstākā līmeņa vadība: "CEMEX", "Circle K", "Citadele banka", "Coca-Cola Company", "Deloitte", "DNB banka", "E&Y", "Eversheds Sutherland", "Evolution Gaming", "Fortum", "GlaxoSmithKline Latvia", "Klasmann-Deilmann", "Knauf", "KPMG", "Linstow", "Mariner", "Maxima Latvija", "MTG", "Narvesen Baltija", "NCH Capital", "Neste", "Norvik Banka", "Powszechny Zakład Ubezpieczeń", "PricewaterhouseCoopers", "Fertilizer Riga Terminal", "Rimi Latvia", "SEB banka", "Swedbank AS", "TAV", "Telia Company", "Vastint", ""Ventspils nafta" termināls" un "Vitol", kā arī trīspadsmit ārvalstu tirdzniecības palātu Latvijā priekšsēdētāji, kas pārstāv Apvienoto Karalisti, ASV, Beļģiju un Luksemburgu, Franciju, Īriju, Norvēģiju, Somiju, Šveici, Vāciju un Zviedriju.

Latvijas Republikas Ministru prezidents
Māris Kučinskis

Ārvalstu investoru padomes Latvijā goda
priekšsēdētājs
Stīvens Oldfīlds